

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO

Bryssel 21.6.2002
KOM(2002) 333 lopullinen

**KOMISSION KERTOMUS NEUVOSTOLLE
JA EUROOPAN PARLAMENTILLE**

välillisten rahoituspalvelujen (FISIM) kohdentamisesta

**sekä 16. helmikuuta 1998 annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 448/98 säädettyä
FISIMin kohdentamista ja laskemista koskevien kokeilumenetelmien tulosten
laadullisesta ja määrällisestä erittelystä**

SISÄLLYS

1.	Tiivistelmä	3
1.1	Säätely.....	3
1.2	Kaksi vaihtoehtoa.....	4
2.	Aiheen esittely: kansantalouden tilinpidossa ratkaistava kysymys ja sen vaikutus bruttokansantuotteeseen (BKT)	6
3.	FISIMin kohdentamismenetelmät	7
4.	Tietolähteet	9
4.1	Sektorien S.122 ja S.123 kattaminen.....	9
4.2	Laina- ja talletuskantoja ja korkovirtoja koskevat saatavilla olevat tiedot.....	9
5.	Keskeiset tulokset.....	10
5.1	Nykymääritelmän mukaisen kohdentamattoman FISIMin ja kohdennetun FISIMin vertailu	10
5.2	Keskuspankin tuotos.....	10
5.3	Negatiivisen FISIMin esiintyminen	10
5.4	Toimialakohtainen FISIM.....	10
5.5	BKT:hen kohdistuvan vaikutuksen analysointi	11
5.5.1	Keskimääräinen vaikutus BKT:hen maittain	11
5.5.2	Keskimääräinen vaikutus BKTL:ään maittain.....	13
5.5.3	Keskimääräinen vaikutus BKT:hen menetelmittäin ja maittain	13
5.5.4	"Volatiliteetin" indeksi	14
5.5.5	Kiinteähintainen FISIM.....	16
6.	FISIMin kohdentamismenetelmän valinta.....	17
7.	Päätelmä.....	18

1. TIIVISTELMÄ

Rahoituksen välittäjät perivät täsmällisiä provisioita ja palkkioita asiakkailtaan. Näiden palvelujen tuotannon ja kulutuksen mittaaminen ei aiheuta erityisiä käsitteellisiä tai käytännön ongelmia kansantalouden tilinpidossa.

Rahoituksen välittäjät voivat kuitenkin myös tarjota palveluja, joista ne veloittavat epäsuorasti maksamalla lainanantajille tai perimällä lainanottajilta erisuuruisia korkoja. Välittäjät maksavat alhaisempia korkoja niille, jotka lainaavat välittäjille rahaa, ja perivät korkeampia korkoja niiltä, jotka lainaavat välittäjiltä. Tuloksena olevia nettokorkotuloja käytetään kulujen peittämiseen ja toimintaylijäämän luomiseen. Tällä korkoihin perustuvalla järjestelmällä vältetään tarve veloittaa tarjotut palvelut erikseen kultakin asiakkaalta, ja se johtaa käytännössä todettuun korkokantamalliin. Tässä tilanteessa kansantalouden tilinpidossa on kuitenkin mitattava välillisesti ns. välillisten rahoituspalvelujen (FISIM) muodossa sellaisten palvelujen arvo, joista välittäjät eivät suoraan veloita.

Periaatteessa FISIM-tuotos olisi kohdennettava niiden palvelujen eri käyttäjille, joista ei veloiteta välitöntä maksua, ja sitä olisi sen vuoksi käsiteltävä kansantalouden tilinpidossa yritysten välituotekäyttönä, kotitalouksien, julkisyhteisöjen ja voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen loppukulutuksena tai vientinä ulkomaisille talousyksiköille.

Tällä tavoin varmistettaisiin, että bruttokansantuotteessa (BKT) ja bruttokansantulossa (BKTL) välilliset rahoituspalvelut otetaan huomioon yhtenä tuotostyyppinä muiden joukossa.

Käytännössä voi kuitenkin olla vaikea löytää menetelmä, jolla FISIM kohdennetaan eri käyttäjiin siten, että se on käsitteellisesti tyydyttävää talouden näkökannalta, ja jota varten tarvittavat tiedot ovat saatavilla.

1.1 Sääntely

Asetuksen (EY) N:o 2223/96 täydentämisestä ja muuttamisesta Euroopan kansantalouden tilinpidon ja aluetilinpidon järjestelmässä (EKT) suoritettavan välillisten rahoituspalveluiden (FISIM) kohdentamisen osalta 16. helmikuuta 1998 annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 448/98 säädetään FISIMin kohdentamisen periaatteesta. Siinä esitetään kokeilumenetelmiä FISIMin kohdentamiseksi, ja sen mukaisesti jäsenvaltioiden oli määrä testata kyseisiä menetelmiä vuosien 1995–2001 tiedoilla.

Tämä loppukertomus täyttää asetuksen 5 artiklan vaatimukset: "Komissio toimittaa tilasto-ohjelmakomiteaa kuultuaan Euroopan parlamentille ja neuvostolle ... ennen 1 päivää heinäkuuta 2002 lopullisen kertomuksen, jossa eritellään ... laadullisesti ja määrällisesti FISIMin kohdentamista ja laskemista koskevien kokeilumenetelmien vaikutuksia". Lisäksi kansalliset tilastolaitokset ovat laatineet kokeilujakson kuluessa säännöllisin väliajoin yksityiskohtaisempia teknisiä raportteja.

Asetuksessa myös todetaan, että jos kokeilujakson aikana saatujen tietojen luotettavuutta koskevat lopullisen arviointikertomuksen huomiot ovat myönteisiä, välilliset rahoituspalvelut kohdennettaisiin kansantalouden tilinpidossa.

Tämä tarkoittaisi muutoksia (kasvua) bruttokansantuotteeseen ja bruttokansantuloon, millä puolestaan olisi vaikutuksensa tiettyihin yhteisön politiikanaloihin. Neuvoston asetuksen 8 artiklan 1 kohdan mukaan "neuvosto tekee päätöksen FISIMin kohdentamisesta yhteisön talousarvion ja sen omien varojen tarkoituksiin tapahtuvaksi BKTL:n määrittämiseksi yksimielisesti komission ehdotuksesta".

Jos lopullisen arviointikertomuksen päätelmät ovat kielteiset ja niissä todetaan, että mikään FISIMin kohdentamisen kokeilumenetelmistä ei ole taloudellisen toiminnan oikean mittaamisen kannalta luotettavampi kuin nykyinen kohdentamatta jättäminen, komission on annettava neuvostolle asianmukainen ehdotus asetuksen (EY) N:o 2223/96 muuttamisesta asetuksen (EY) N:o 448/98 mukaisen FISIMin kohdentamisperiaatteen poistamiseksi EKT 1995:stä.

1.2 Kaksi vaihtoehtoa

Kokeilujakson aikana Eurostat perusti FISIMiä käsittelevän erityisryhmän, joka koostuu jäsenvaltioiden kokeiluhankkeiden toteutuksesta vastaavista kansallisista asiantuntijoista. Myös ehdokasmaita otettiin mukaan ryhmän työskentelyn myöhempiin vaiheisiin, ja yksi ehdokasmaa, Slovakia, toteutti koko hankkeen alusta loppuun.

Erityisryhmän kokouksissa voitiin arvioida yleisiä käytänteitä ja tällä tavoin parantaa vertailukelpoisuutta sekä keskustella tiedoista ja menetelmistä. FISIM-erityisryhmän työskentelystä ja jäsenvaltioissa saavutetuista tuloksista keskusteltiin säännöllisesti kansantalouden tilinpidon työryhmässä.

Kokeilun keskeiset tulokset ovat:

- Laajan hyväksynnän on saanut näkemys, jonka mukaan FISIMin kohdentaminen parantaisi teoreettiselta kannalta EKT:n menetelmiä, koska sen myötä BKT-lukujen tarkkuus paranisi. BKT sisältäisi tällöin rahoituksen välittäjien aikaansaaman koko arvonlisäyksen eikä vain sitä (jäsenvaltioittain huomattavasti vaihtelevaa) osaa, joka vastaa suoraan asiakkailta laskutettuja provisioita ja palkkioita.
- FISIMin BTK:hen kohdentamisen vaikutus vastaisi keskimäärin 1,3 prosentin kasvua.
- FISIMin kohdentaminen edellyttää kuitenkin käytännössä täsmällisten tietojen käyttöä, koska FISIM lasketaan marginaaleina. Jäsenvaltiot ovat todenneet suorien tietolähteiden olevan osittain puutteellisia. Tämä asettaisi kyseenalaiseksi kansallisten aggregaattien luotettavuuden, jos kohdennettu FISIM sisältyisi aggregaatteihin.

Mahdollisia vaihtoehtoja on kaksi, ja niiden valinta riippuu menetelmän arvioinnista sekä käsitteelliseltä että käytännön kannalta.

- **Ensimmäisen vaihtoehdon** mukaan huolimatta suorien tietolähteiden puutteellisuudesta useimmissa jäsenvaltioissa voitiin panna täytäntöön kokeilumenetelmiä sekä saatiin vertailukelpoisia ja melko vakaita tuloksia.

FISIMin kohdentamista pidetään yleisesti käsitteelliseltä kannalta hyvin suotavana, mutta ei käytännössä aukottomana. Voidaan kuitenkin katsoa, että kohdentamisen laatu paranee vuosien mittaan, etenkin kun lähteitä kehitetään vastaamaan EKP:n uusia tietovaatimuksia, ja että nyt saavutettu laatutaso on jo riittävä.

FISIMin kohdentaminen kansantalouden tilinpidossa on siis toteutettavissa. Tällöin jäsenvaltioiden kansantalouden tilinpidot saataisiin vastaamaan paremmin Yhdysvaltojen, Kanadan ja Australian kansantalouden tilinpitoja, joissa FISIM on jo nyt kohdennettu.

Eräät jäsenvaltiot ehdottavat FISIMin kohdentamisen lykkäämistä vuoteen 2004 tai 2005, koska jäsenvaltiot pitävät lisääaikaa hyödyllisenä tilaisuutena parantaa käytettäviä lähteitä ja menetelmiä.

Tällaisen FISIMin kohdentamista koskevan myönteisen päätöksen odotetaan lisäävän kansallisten tilastolaitosten mahdollisuuksia saada parempilaatuisia tietoja eri lähteistä ja etenkin pankkijärjestelmästä.

Suurin osa jäsenvaltioista puoltaa tätä vaihtoehtoa.

- **Toisena vaihtoehtona** on katsoa, että FISIMin kohdentamisesta voidaan esittää käsitteellisiä varauksia, jotka liittyvät etenkin siihen, että rahoitusinstrumenttiin liittyvä korvaus on yhteydessä talouden tehtäviin (esim. tuotantoon ja kulutukseen).

Vaikka FISIMin kohdentaminen osoittautuisi käsitteellisesti hyödylliseksi, kokeilujakson katsotaan tuoneen esiin sen, että tulokset riippuvat pitkälti puutteelliset suorat tiedot korvaavista oletuksista. Etenkin alueellisten ja vuosineljänneksittäisten tilinpitojen laadintaa varten tarvittavat tiedot eivät olisi riittäviä, jos FISIM päätettäisiin kohdentaa.

Käytännössä siis mikään asetuksessa esitetystä kokeilumenetelmästä ei olisi tyydyttävä, ja olisi luotettavampaa olla kohdentamatta FISIMiä kansantalouden tilinpidossa. Suositeltava FISIMin kirjaamiskäytäntö kansantalouden tilinpidossa olisi myös vastedes nykyinen nollakohdentamiseen perustuva käytäntö. Jäsenvaltiot voisivat kuitenkin halutessaan esittää kohdennetun FISIMin satelliittitileillä.

Vähemmistö jäsenvaltioista puoltaa tätä vaihtoehtoa.

On selvää, että jäsenvaltioiden suuri enemmistö esittää ensimmäisen vaihtoehdon valitsemista: yleisen näkemyksen mukaan FISIMin kohdentaminen parantaisi kansantalouden tilinpidon aggregaattien tarkkuutta.

On hyödyllistä palauttaa mieliin komission Euroopan parlamentille ja neuvostolle vuonna 2000 esittämän keskivälin kertomuksen päätelmät: "Koska kohdennettu FISIM lasketaan marginaaleina, se edellyttää tarkkojen tietojen käyttämistä. Vaikka jäsenvaltiot eivät saaneet joitakin tietoja välittömistä lähteistä, ne pystyivät toteuttamaan kokeilumenetelmät ja saivat vertailukelpoisia ja melko vakaita tuloksia. Sen vuoksi komissio katsoo, että FISIMin kohdentaminen on toteutettavissa, jos tietolähteitä parannetaan edelleen."

Jäsenvaltiot ovat toimittaneet kahden viime vuoden aikana tarkistettuja tuloksia kokeilujakson ensimmäisiltä vuosilta (1995–1997). Tarkistukset ovat johtuneet käytettyjen tietolähteiden ja estimointimenetelmien parantumisesta.

Komissio ei pidä FISIMin kohdentamisessa ilmenneitä käytännön ongelmia vähäpätöisinä, mutta se katsoo kokeilujakson tulosten olevan myönteisiä. Komissio odottaa lähteiden ja menetelmien laadun parantuvan edelleen tulevina vuosina kun jäsenvaltiot hyödyntävät tästä kokeilusta kertynyttä kokemusta.

Kun otetaan huomioon nämä näkökohdat ja neuvoston asetus (EY) N:o 448/98, komissio aikoo ennen vuoden 2002 loppua ehdottaa komission asetusta FISIMin kohdentamiseksi kansantalouden tilinpidossa.

Komissio katsoo, että olisi hyödyllistä antaa jäsenvaltioille vielä kaksi vuotta aikaa tehdä lisäparannuksia käytettäviin lähteisiin ja menetelmiin. Vuoden 2005 tammikuun 1. päivästä (edellisiä vuosia koskevissa) tiedoissa, jotka toimitetaan kansantalouden tilinpidon tietojen lähettämisohjelman mukaisesti (neuvoston asetuksen (EY) N:o 2223/96 liite B), FISIMin on oltava kohdennettu.

Kuitenkin neuvoston asetuksen (EY) N:o 448/98 (8 artiklan) mukaisesti FISIMin kohdentamista ei oteta huomioon Euroopan unionin talousarvion ja sen omien varojen tarkoituksissa, jollei neuvosto tee asiasta yksimielistä päätöstä komission ehdotuksesta.

2. AIHEEN ESITTELY: KANSANTALouden TILINPIDOSSA RATKAISTAVA KYSYMYS JA SEN VAIKUTUS BRUT TOKANSANTUOTTEESEEN (BKT)

FISIMin kohdentamiseen liittyvän ongelman ratkaiseminen johtaisi merkittäviin parannuksiin Euroopan kansantalouden tilinpito- ja aluetilinpitojärjestelmän (EKT 1995) menetelmissä ja erityisesti BKT-lukujen tarkentumiseen.

FISIMin kohdentamista suositellaan kansantalouden tilinpitojärjestelmässä (SNA 93), jonka Yhdistyneet kansakunnat, Kansainvälinen valuuttarahasto (IMF), Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö (OECD), Maailmanpankki ja Euroopan komissio ovat yhdessä laatineet.

EKT:ssa suoritettavaa FISIMin kohdentamista koskevan 16. helmikuuta 1998 annetun neuvoston asetuksen tarkoituksena on määritellä menetelmä, jota kaikkien jäsenvaltioiden on tarkoitus käyttää yhdenmukaisesti.

Neuvoston asetuksen (EY) N:o 448/98 mukaisesti FISIMin kohdentamisessa on käytettävä viitekorkoa.

Kokeilulaskelmissa FISIMin kohdentaminen käyttäjiin perustuu todellisen maksettavan ja saatavan koron sekä viitekoron väliseen eroon.

Viitekorko edustaa pelkästään varojen lainaamisen kustannuksia – eli määrää, josta riskipreemio on poistettu mahdollisimman suurelta osin ja johon ei sisälly välityspalveluja.

Seuraavassa on kaksi esimerkkiä FISIM-laskelmien havainnollistamiseksi:

- Laina 100:
 - Rahoituksen välittäjän perimä korko 5 %
 - Viitekorko 2 %

- $\text{FISIM} = 100 \times (5 \% - 2 \%) = 3$
- Talletus 100:
 - Rahoituksen välittäjän maksama korko 1,5 %
 - Viitekorko 2 %
 - $\text{FISIM} = 100 \times (2 \% - 1,5 \%) = 0,5$

FISIM yhteensä = 3,5

Vuoden 1995 EKT:ssä (ennen siihen neuvoston asetuksella (EY) N:o 448/98 tehtyjä muutoksia) ja jäsenvaltioiden toimittamissa tiedoissa FISIM-tuotosta ei sovitun käytännön mukaisesti kohdenneta käyttäjiin, vaan sitä käsitellään nimellisen sektorin välituotekäytön osana. BKT on siten muuttumaton FISIM-tuotoksen suuruuden suhteen, toisin kuin käyttäjiltä suoraan perityt rahoituksen välittäjien provisiot ja palkkiot. Suoraan provisioina ja palkkioina perityn osan merkitys suhteessa FISIMinä epäsuorasti veloitettuun osaan vaihtelee kuitenkin maasta toiseen.

FISIMin sekä provisioiden ja palkkioiden osuudet rahoituksen välittäjien tuotoksesta (viimeisin vuosi, jolta tietoja on saatavilla):

	Alanko- maat	Suomi	Espanja	Saksa	Tanska	Yhd. k.kunta	Rans- ka	Italia	Luxem- burg
FISIM	70 %	70 %	68%	67 %	53 %	50 %	44 %	34 %	23 %
Provisiot ja palkkiot	30 %	30 %	32%	33 %	47 %	50 %	56 %	66 %	77 %
Tuotos	100 %	100 %	100%	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Taulukosta käy ilmi, että nykyinen menetelmä ei ole yhdenmukainen.

3. FISIMIN KOHDENTAMISMENETELMÄT

FISIM on laskettava ja kohdennettava käyttäjän sektoreihin ainoastaan rahoituksen välittäjien (jotka kuuluvat sektoreihin S.122 Muut rahalaitokset ja S.123 Muut rahoituslaitokset kuin vakuutuslaitokset ja eläkerahastot) myöntämien lainojen ja talletusten osalta. Tämä johtuu siitä, että rahoituksen välittäjät päättävät ainoastaan näiden lainojen ja talletusten koroista.

Keskuspankin (S.121) tuotos on keskuspankin kustannusten summa. Keskuspankkia ei oteta huomioon FISIM-tuotoksen laskennassa eikä sen kohdentamisessa käyttäjän sektoreihin.

FISIM kohdennetaan ainoastaan lainojen ja talletusten osalta. FISIMiä ei kohdenneta muihin arvopapereihin kuin osakkeisiin (esimerkiksi joukkovelkakirjoihin), koska ostaessaan tai myydessään arvopapereita avoimilla markkinoilla rahoituksen välittäjät ovat asemassa, jossa ne eivät voi päättää osto- tai myyntihinnoista, eivätkä siis saamistaan tai maksamistaan koroista. Muita arvopapereita kuin osakkeita käytetään vain viitekorkojen laskennassa menetelmien 2 ja 4c mukaisesti (jäljempänä kuvatulla tavalla).

Lainoja ja talletuksia koskeva FISIM lasketaan todellisen maksettavan ja saatavan koron ja viitekoron välisen eron perusteella.

Neuvoston asetuksen 448/98 liitteessä III säädetään tuotettujen FISIMien laskemiseen ja kohdentamiseen käytettävistä tilastotiedoista. Sen mukaan "on oltava taulukko jakson keskimääräistä luotto- ja talletuskannoista (käyttäjäsektoreittain jaoteltuna) sekä rahoituspalvelujen välittäjien liikkeelle laskemista muista arvopapereista kuin osakkeista (neljän vuosineljänneksen keskiarvot) ja kertyneistä koroista sen jälkeen kun korkotuet on uudelleen kohdennettu todellisille saajilleen siten kuin vuoden 1995 EKT:ssa on määritelty."

Näiden tilastotietojen pohjalta voidaan tehdä testilaskelmat kuudesta sisäisestä viitekorosta ja yhdestä ulkoisesta viitekorosta FISIMin tuonnin ja viennin osalta:

Viitekoron laskentamenetelmät

Menetelmä 1	Kotimaisten pankkienvälisten lainojen korkosaatava jaettuna kotimaisella pankkienvälisellä lainakannalla
Menetelmä 2	Kotimaisten pankkienvälisten lainojen ja rahoituksen välittäjien liikkeeseen laskemien muiden arvopapereiden kuin osakkeiden korkosaatava jaettuna kotimaisella pankkienvälisellä lainakannalla ja rahoituksen välittäjien liikkeeseen laskemilla muilla arvopapereilla kuin osakkeilla
Menetelmä 3	Menetelmä 1 sovellettuna lyhyen ajan taloustoimiin Muiden arvopapereiden kuin osakkeiden julkistetut korot sovellettuna pitkän ajan taloustoimiin
Menetelmä 4a	Keskimääräisten luotto- ja talletuskorkojen keskiarvo sovellettuna kotimaisiin institutionaalsiin käyttäjäsektoreihin (paitsi keskuspankkeihin)
Menetelmä 4b	Menetelmien 4a ja 1 keskiarvo
Menetelmä 4c	Menetelmien 4a ja 2 keskiarvo
Menetelmä vientiä ja tuontia varten	Kotimaisten ja ulkomaisten rahoituksen välittäjien lainojen ja talletusten painotettu pankkienvälinen keskiarvo

Laina- ja talletuskannat ja -korot on eriteltävä käyttäjäsektoreittain.

Kansantalouden tilinpidon kotitaloussektori sisältää kotitaloudet sekä kuluttajina että tuottajina silloin kun ne ovat yhtiöimättömien yritysten omistajia.

Jotta voitaisiin tunnistaa FISIMin osa, joka on kohdennettava loppukulutukseen, ja siten arvioida vaikutus BKT:hen, on tarpeen jaotella kotitaloussektorille myönnetty lainakanta ja sen korot erottamalla toisistaan:

- Asuntolainat (välituotekäyttöä, koska omistusasujia pidetään järjestelmässä yrityksen omistajina, jotka tuottavat asumispalveluja omaa loppukulutustaan varten)
- Lainat kotitalouksille yhtiöimättömien yritysten omistajina (välituotekäyttöä)
- Muut lainat kotitalouksille (loppukulutusta).

Kotitalouksien talletukset ja niille maksettavat korot on myös jaoteltava erottamalla toisistaan:

- Yhtiöimättömien yritysten omistajina olevien kotitalouksien talletukset (välituotekäyttöä)
- Kuluttajina olevien kotitalouksien talletukset (loppukulutusta).

4. TIETOLÄHTEET

4.1 Sektorien S.122 ja S.123 kattaminen

Kohdennettavan FISIMin tuottavat muut rahalaitokset (sektori S.122, johon ei kuulu keskuspankkia) ja muut rahoituslaitokset kuin vakuutuslaitokset ja eläkerahastot (sektori S.123) sen mukaan, mitkä ovat sektoriin kuuluvien yksiköiden ominaispiirteet.

Sektorin S.122 tiedot ovat luotettavampia kuin sektorin S.123, mutta viimeksi mainittu on paljon pienempi.

4.2 Laina- ja talletuskantoja ja korkovirtoja koskevat saatavilla olevat tiedot

Laina- ja talletuskantoja koskevat tarvittavat tiedot ovat saatavilla suorista lähteistä eriteltyinä käyttäjän sektoreihin. Yleensä korkovirroista on saatavilla vähemmän yksityiskohtaista tietoa kuin laina- ja talletuskannoista. Useimmissa maissa korkovirtoja koskevat tiedot ovat saatavilla suorista lähteistä, mutta niitä ei ole jaoteltu institutionaalisten sektorien kesken, ja sen vuoksi on tarpeen estimoida kunkin institutionaalisen sektorin korkovirrat soveltamalla estimoitua korkokantaa tunnettuun laina- ja talletuskantaan.

Ongelmallisinta on jakaa kotitalouksien talletukset ja lainat loppukulutusta vastaavaan osaan (joka vaikuttaa BKT:hen) ja välituotekäyttöä vastaavaan osaan (joka ei vaikuta BKT:hen). Jakaminen on erityisen hankalaa talletuspuolella, jonka osalta on tarpeen erottaa estimaattien perusteella toisistaan yhtiöimättömien yritysten omistajina olevien kotitalouksien talletukset ja yksityishenkilöiden talletukset (jälkimmäisillä on keskeinen vaikutus BKT:n kasvuun FISIMin kohdentamisen johdosta).

Hankalaksi on osoittautunut myös tuonnin laskenta (vientitiedot tunnetaan paremmin), koska tiedot kotimaisten institutionaalisten sektoreiden lainoista ja talletuksista ulkomaisissa rahalaitoksissa ovat vajavaisia.

Asetuksessa määritellyn menetelmän 3 toteutus edellyttää pitkä- ja lyhytaikaisten lainojen ja talletusten erottamista toisistaan. Kahdeksassa jäsenvaltiossa tämän erottelun tekeminen ei ollut mahdollista.

5. KESKEISET TULOKSET

5.1 Nykymääritelmän mukaisen kohdentamattoman FISIMin ja kohdennetun FISIMin vertailu

Nykymääritelmän mukaisen (käyttäjiin kohdentamattoman) kokonais-FISIMin ja kohdennetun FISIM-tuotoksen summan laskemiseen käytettyjen menetelmien tuloksissa on pieniä eroja. Jäsenvaltion tasolla tällainen positiivinen tai negatiivinen ero johtuu pääasiassa rahoituksen välittäjien muista arvopapereista kuin osakkeista maksamien ja saamien korkojen erotuksesta, koska muut arvopaperit kuin osakkeet sisältyvät kokonais-FISIMin laskentaan, kun taas kohdennettu FISIM lasketaan vain lainojen ja talletusten osalta (koska rahoituksen välittäjät päättävät ainoastaan lainojen ja talletusten koroista).

5.2 Keskuspankin tuotos

FISIM-asetuksen mukaan keskuspankin tuotosta ei enää saa sisällyttää muihin rahoituksen välittäjiin, vaan se on laskettava kustannusten summana. Useimmat jäsenvaltiot ovat raporteissaan tämän menetelmän kannalla.

5.3 Negatiivisen FISIMin esiintyminen

Negatiivista FISIMiä voi esiintyä, kun kohdennettu FISIM lasketaan rahoituksen välittäjien korkosaatavien ja viitekorkojen välisen eron perusteella (lainojen osalta) sekä viitekoron ja rahoituksen välittäjien maksamien korkojen välisen eron perusteella (talletusten osalta).

Negatiivisen FISIMin esiintyminen voi selittyä sillä, että viitekorko muuttuu nopeasti, kun taas joidenkin lainojen ja talletusten korot ovat vakaampia.

Useimmat jäsenvaltiot eivät halua negatiivista FISIMiä, koska arvoltaan negatiivisen palvelun esittämistä pidetään vaikeana tehtävänä. Toiset jäsenvaltiot myöntävät negatiivisen FISIMin mahdollisuuden ja katsovat, että sektorien S.122/S.123 tulot eivät ole peräisin ainoastaan saatavan/maksettavan koron erotuksesta, vaan myös provisioista ja palkkioista.

Negatiivista FISIMiä esiintyy joskus kun FISIM kohdennetaan käyttäjän sektoreihin. FISIM-luvut ovat kuitenkin lähes aina positiivinen kaikkia menetelmiä käytettäessä, ja FISIM on yhteensä koko pankkitoiminnan osalta aina positiivinen.

Kaikilla sektoreilla saatiin ainoastaan harvoja ja satunnaisia negatiivisia tuloksia. Sektori, jolla negatiivinen FISIM esiintyy useimmiten, on vakuutuslaitosten ja eläkerahastojen sektori (talletusten osalta).

5.4 Toimialakohtainen FISIM

Eurostat ehdotti kahta vaihtoehtoista menetelmää FISIMin kohdentamiseksi toimialoihin:

- Menetelmä A: perustuu kunkin toimialan laina- ja talletuskantojen estimointiin
- Menetelmä B: perustuu kunkin toimialan tuotokseen.

Molemmissa menetelmissä on käsitteellisiä heikkouksia, mutta niitä ehdotettiin perustietojen puuttuessa. Menetelmää A pidettiin täsmällisempänä kuin menetelmää B, mutta kannat vastaavat vain likimääräisesti FISIM-lukuja. Vain harvoissa jäsenvaltioissa kohdentaminen pystytään laskemaan menetelmällä A. Suurin osa jäsenvaltioista käytti menetelmää B toimialakohtaisen kohdentamisen laskentaan NACEn kaksinumerotasolla 60.

5.5 BKT:hen kohdistuvan vaikutuksen analysointi

5.5.1 Keskimääräinen vaikutus BKT:hen maittain

FISIMin kohdentamisesta BKT:hen aiheutuvien keskimääräisten vaikutusten vertailu maittain antaa ainoastaan osittaisen käsityksen rahoituksen välittäjien merkityksestä kansantaloudessa, koska rahoituksen välittäjät perivät myös välittömiä provisioita ja palkkioita, jotka on jo kohdennettu käyttäjän sektoreihin ja siten otettu huomioon BKT:n laskennassa.

Maissa, jotka ovat toimittaneet FISIMin sekä provisioiden ja palkkioiden vertailun, on havaittavissa FISIMin laskusuuntaus havainnointijaksolla, koska suoraan veloittavien provisioiden ja palkkioiden osuus rahoitusvälityksen tuotoksessa kasvaa koko ajan.

Tuotettu FISIM jaettuna provisioiden ja palkkioiden kokonaiskustannuksilla (S.122 ja S.123)

	Tanska	Saksa	Espanja	Ranska	Italia	Luxem- burg	Alanko- maat	Suomi	Yhd. k.kunta
1995	1,77	2,88	2,93	1,35	0,90	1,70	3,44	4,57	1,47
1996	1,47	2,80	2,47	1,28	0,71	1,61	3,12	2,79	1,31
1997	1,33	2,42	2,47	1,07	0,64	0,62	2,59	2,70	1,32
1998	1,11	2,01	2,17	0,95	0,52	0,44	2,33	2,75	1,32
1999	-	-	2,04	0,87	0,51	0,61	2,32	2,32	1,06
2000	-	-	1,97	0,79	-	0,30	-	2,36	1,00

Kaikkien vuosien ja kaikkien menetelmien keskiarvon osalta FISIMin kohdentaminen korottaisi BKT:tä noin 1,3 prosentilla (maiden painotetut keskiarvot).

Eritellympi vaikutus BKT:hen (maiden painotettu keskiarvo) on ollut vuosien kuluessa seuraava:

1995: 1,43 %
1996: 1,37 %
1997: 1,34 %
1998: 1,32 %
1999: 1,27 %
2000: 1,34 %

Tämän vaikutuksen volatiliteettia tarkastellaan maakohtaisesti kohdassa 5.5.4.

Seuraava taulukko osoittaa vaikutuksen BKT:hen maittain. Luvut ovat kokeilujaksolla eri menetelmistä saatuja viiden vuoden keskiarvoja. Vaikutuksissa on erotettu toisistaan:

- kotitalouksien loppukulutuksen kasvu (mukaan luettuna voittoa tavoittelemattomat yhteisöt, jos kyseistä sektoria ei voida esittää erikseen), joka vastaa kotimaisten rahoituksen välittäjien tuottamia palveluja
- sektorien julkisyhteisöt ja kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt tuottamien markkinattomien palvelujen loppukulutuksen kasvu (jos viimeksi mainittu sektori esitetään erikseen), joka vastaa kotimaisten rahoituksen välittäjien tuottamia palveluja
- FISIMin vienti miinus FISIMin tuonti markkinatuottajien välituotekäyttöä varten (koska loppukulutusta varten tuotu FISIM on neutraali BKT:n suhteen). FISIMin vientiä ja tuontia ei lasketa ainoastaan rahoituksen välittäjien ja muiden kuin rahoituksen välittäjien välisten lainojen ja talletusten perusteella, vaan myös kotimaisten rahoituksen välittäjien ja ulkomaisten rahoituksen välittäjien pankkienvälisten lainojen ja talletusten perusteella, joita käsitellään vientinä tai tuontina sen mukaan, onko nettotulos negatiivinen vai positiivinen.

Maa	Vaikutus BKT:hen (%)	josta kotitalouksien loppukulutuk- sen kasvua	josta markkinatto- mien palvelujen loppukulutuk- sen kasvua	josta vienti miinus tuonti välituotekäyttöä varten
Belgia	1,6	1,1	0,2	0,3
Tanska	1,5	1,3	0,1	0,1
Saksa	1,4	1,5	0,2	-0,3 ⁽¹⁾
Kreikka	1,6	1,1	0,5	⁽²⁾
Espanja	1,3	1,2	0,1	0
Ranska	1,1	0,8	0,2	0,1
Irlanti	0,9	0,6	0,3	⁽²⁾
Italia	1,1	1	0,1	0
Luxemburg	8,2	0,8	0,2	7,2 ⁽¹⁾
Alankomaat	1,4	1,1	0,1	0,2
Itävalta	1,2	0,4	0,4	0,4
Portugali	2,0	1,7	0,4	-0,1
Suomi	1,2	0,9	0,1	0,2 ⁽¹⁾
Ruotsi	1,1	1	0,1	0 ⁽¹⁾
Yhdistynyt kuningaskunta	1,7	1,6	0,1	0
EU, painotettu keskiarvo	1,3	1,2	0,1	0
Slovakia	1,5	0,9	0,6	0

⁽¹⁾ Maassa ei ole vielä tehty laskelmia FISIMin tuonnista.

⁽²⁾ Maassa ei ole vielä tehty laskelmia FISIMin tuonnista ja viennistä.

Noin 90 prosenttia tästä vaikutuksesta selittyy kotitalouksien loppukulutuksen kasvulla, joka vastaa FISIMin kohdentamista loppukuluttajina olevien kotitalouksien lainoihin ja talletuksiin.

Tämä osoittaa, että kotitaloussektorin jakamisella loppukuluttajina olevien kotitalouksien lainojen ja talletusten määrittämiseksi on ratkaiseva merkitys tulosten luotettavuuden kannalta.

On syytä huomata, että vaikutus BKT:hen on samankaltainen kaikissa jäsenvaltioissa – paitsi Luxemburgissa, missä tuotetusta FISIMistä suuri osa viedään.

5.5.2 Keskimääräinen vaikutus BKTL:ään maittain

Jos FISIM kohdennettaisiin, FISIMin viennin ja tuonnin erotusta vastaavaa määrää BKT:stä BKTL:ään siirryttäessä tasapainottaisi maksettujen ja ulkomailta saatujen korkojen erotuksen muutos.

Vaikutus olisi melko pieni (– 0,3 – + 0,4 prosenttia BKT:stä), paitsi Luxemburgin tapauksessa, jossa FISIMin vientiä (7,2 prosenttia BKT:stä) tasapainottaisi maksettujen ja ulkomailta saatujen korkojen erotuksen huomattava kasvu. Vaikutus maan BKTL:ään olisi tällöin 1 prosentti BKT:hen kohdistuvan vaikutuksen (8,2 prosenttia) sijaan.

Tilastollisesti on huomattava, että FISIMin kohdentamisen vaikutukset BKTL:ään ovat melko samanlaiset kaikissa jäsenvaltioissa (noin 1,3 prosenttia), myös Luxemburgin tapauksessa.

5.5.3 Keskimääräinen vaikutus BKT:hen menetelmittäin ja maittain

Kohdassa 3 kuvattiin viitekoron laskentamenetelmät. Vaikutukset BKT:hen ovat melko samanlaiset riippumatta käytetystä sisäisestä viitekorosta.

	Menetelmä 1	Menetelmä 2	Menetelmä 3	Menetelmä 4a	Menetelmä 4b	Menetelmä 4c	Menetelmien keskiarvo
Belgia	1,44 %	1,75 %	1,69 %	1,57 %	1,50 %	1,66 %	1,60 %
Tanska	1,44 %	1,45 %	1,42 %	1,64 %	1,54 %	1,55 %	1,51 %
Saksa	1,23 %	1,41 %	-	1,60 %	1,42 %	1,51 %	1,43 %
Kreikka	1,76 %	1,27 %	1,93 %	1,60 %	1,68 %	1,43 %	1,61 %
Espanja	1,26 %	1,48 %	1,40 %	1,27 %	1,26 %	1,38 %	1,34 %
Ranska	1,03 %	1,14 %	-	1,06 %	1,05 %	1,09 %	1,07 %
Italia	1,07 %	1,25 %	0,89 %	1,14 %	1,10 %	1,19 %	1,11 %
Luxemburg	8,23 %	8,81 %	-	7,80 %	8,02 %	8,40 %	8,24 %
Alankomaat	1,31 %	1,50 %	1,28 %	1,30 %	1,31 %	1,40 %	1,35 %
Itävalta	1,20 %	1,16 %	1,19 %	1,19 %	1,20 %	1,16 %	1,18 %
Portugali	1,51 %	1,62 %	-	2,80 %	2,16 %	2,21 %	2,06 %
Suomi	1,22 %	1,29 %	-	1,16 %	1,19 %	1,23 %	1,22 %
Ruotsi	1,08 %	1,20 %	-	1,01 %	1,04 %	1,10 %	1,09 %
Yhdistynyt kuningaskunta	1,60 %	1,62 %	-	1,79 %	1,70 %	1,71 %	1,69 %
EU, painotettu keskiarvo	1,26 %	1,38 %	1,21 %		1,34 %	1,40 %	1,35 %

Taulukossa esitetään kaikkien vuosien keskiarvo.

Menetelmä 1, joka perustuu pankkienväliseen korkoon, antaa keskimäärin 1,26 prosentin lisäyksen BKT:hen.

Menetelmällä 2, joka sisältää myös joukkovelkakirjojen korot, on tutkittavana olevina vuosina ollut keskimäärin hieman suurempi vaikutus (1,38 prosenttia BKT:stä).

Koska tutkittavana olevina vuosina pitkät korot olivat korkeammat kuin pankkienväliset korot, viitekorko on menetelmässä 2 yleensä korkeampi kuin menetelmässä 1. BKT:hen vaikuttavat kannat (lähinnä kuluttajina olevien kotitalouksien lainat ja talletukset) ovat suurempia talletuspuolella kuin lainapuolella, joten FISIMin kohdentamisen vaikutukset BKT:hen ovat suuremmat, kun viitekorko on korkeampi.

Menetelmällä 3 on pienempi vaikutus, mutta monet jäsenvaltiot eivät voi käyttää sitä, koska ne eivät voi erotella lainoja ja talletuksia niiden erääntymisajan perusteella. Koska menetelmässä lisäksi käytetään kahta viitekorkoa (toinen pitkän ajan, toinen lyhyen ajan taloustoimille), menetelmän heikkoutena on, että se eliminoi aina täsmäytyksestä (*matching*) saatavat edut, kun rahoituksen välittäjät käyttävät lyhyen ajan talletuksia erääntymisajoiltaan pitempien lainojen rahoittamiseen. Useimmat jäsenvaltiot katsovat, että menetelmä 3 olisi jätettävä huomiotta.

Menetelmässä 4a lasketaan ainoastaan lainojen ja talletusten korkokantojen välistä eroa, joilla kummallakaan ei ole mitattavissa olevaa suhdetta pelkän koron käsitteeseen (molempiin sisältyy palvelumaksujen osuus, mutta palvelumaksujen osuutta koroista ei tunneta). Useat jäsenvaltiot ovat asettaneet kyseenalaiseksi tämän käytännön tarkoituksenmukaisuuden.

Menetelmä 4b on menetelmien 4a ja 1 yhdistelmä, ja menetelmä 4c on menetelmien 4a ja 2 yhdistelmä.

Menetelmällisesti viitekorolla olisi laskettava pelkästään otto- tai antolainaukseen liittyvää rahan hintaa ilman palvelumaksuja tai riskin osuutta. Näin ollen menetelmät 1 ja 2 ovat käsitteellisesti parempia kuin menetelmät 4, mutta menetelmät 4 sisällytettiin asetukseen, koska niiden otaksuttiin antavan vakaampia tuloksia sen vuoksi, että lainoihin ja talletuksiin kohdennetut FISIM-osuudet ovat vakaampia.

5.5.4 "Volatiliteetin" indeksi

Tulosten vakauden testaamiseksi kunkin menetelmän tulosten volatiliteetti on laskettu seuraavasti:

FISIMin kohdentamisen volatiliteetti-indeksi, joka perustuu maa- ja menetelmäkohtaisiin tuloksiin

$$= \frac{\left| \text{vaikutus BKT : hen vuonna } n + 1 - \text{vaikutus BKT : hen vuonna } n \right|}{\text{vaikutus BKT : hen vuonna } n}$$

Volatiliteetin keskimääräinen indeksi menetelmittäin ja maittain (kaikkien vuosien keskiarvo prosentteina):

	Menetelmä 1	Menetelmä 2	Menetelmä 3	Menetelmä 4a	Menetelmä 4b	Menetelmä 4c	Menetelmien keskiarvo (*)
Belgia	16,7 %	9,8 %	10,6 %	8,6 %	12,4 %	9,2 %	11,3 %
Tanska	8,3 %	7,9 %	8,6 %	5,9 %	7,0 %	6,8 %	7,2 %
Saksa	2,6 %	4,9 %	-	5,3 %	4,1 %	5,1 %	4,4 %
Kreikka	25,8 %	30,1 %	27,5 %	10,9 %	18,4 %	13,0 %	19,6 %
Espanja	21,9 %	17,9 %	21,6 %	13,7 %	17,7 %	16,0 %	17,4 %
Ranska	4,4 %	4,1 %	-	6,0 %	4,5 %	4,4 %	4,7 %
Italia	11,9 %	8,9 %	18,9 %	5,1 %	7,2 %	5,3 %	7,7 %
Alankomaat	7,6 %	6,8 %	10,5 %	8,7 %	7,2 %	7,2 %	7,5 %
Itävalta	4,9 %	8,7 %	4,4 %	4,2 %	4,5 %	8,7 %	6,2 %
Portugali	16,7 %	21 %	-	15,7 %	13,1 %	12,8 %	15,9 %
Suomi	18,1 %	11,7 %	-	11,9 %	14,4 %	11,2 %	13,5 %
Ruotsi	9,3%	12,7%	-	14,4%	10,9%	12,4%	11,9%
Yhdistynyt kuningaskunta	4,6 %	3,4 %	-	4,5 %	4,0 %	3,9 %	4,1 %
EU, painotettu keskiarvo	7,6%	7,3%	16,2%	6,7%	6,7%	6,4%	6,9%

(*) Ei sisällä menetelmää 3.

Menetelmän 4a volatilitiitti on odotetusti keskimääräisesti pienin. Menetelmien 1 ja 2 välinen ero ei kuitenkaan ole huomattava: keskimäärin noin 1 prosentti. Taulukosta käy ilmi, että eri menetelmien volatilitiitti vaihtelee jonkin verran eri jäsenvaltioiden välillä ja usein saman jäsenvaltion eri menetelmien välillä.

On muistettava, että FISIMin volatilitiittitaso (7 prosenttia) on verrattavissa muiden toimialojen volatilitiittiin. Esimerkiksi maatalous (joka käsittää maa- ja metsätalouden, metsästyksen ja kalastuksen) on suuri toimiala, jonka osuus BKT:stä on Euroopan unionin tasolla keskimäärin 2 prosenttia ja jonka volatilitiitti-indeksi oli samalla jaksolla 5 prosenttia. Tilinpidossa joidenkin muiden sarjojen volatilitiitti on lähellä FISIMin volatilitiittitasoa. FISIMin volatilitiitti ei siis saisi olla esteenä sen kohdentamiselle.

On tärkeää tietää, onko FISIMin keskimääräinen volatiliteetti peräisin kantojen muutoksista (jotka ilmaistaan prosenttiosuutena BKT:stä) vai korkojen muutoksista.

Seuraavassa lasketaan volatiliteetti-indeksi, joka perustuu kotimaisten laina- ja talletuskantojen kokonaismäärään (prosenttia BKT:stä) plus vietyjen laina- ja talletuskantojen kokonaismäärä (prosenttia BKT:stä) miinus tuotujen laina- ja talletuskantojen kokonaismäärä (välituotekäytön osalta, prosenttia BKT:stä):

$$= \frac{|(\text{laina- ja talletuskannat, vuosi } n+1) - (\text{laina- ja talletuskannat, vuosi } n)|}{\text{laina- ja talletuskannat, vuosi } n}$$

Määrät ilmoitetaan suhteessa BKT:hen, jotta ne ovat yhdenmukaisia edellä esitellyn yleisen volatiliteetti-indeksin kanssa.

BKT:hen vaikuttavien kantojen volatiliteetti-indeksi on 4,5 prosenttia. Tämä tarkoittaa sitä, että mikäli korot pysyisivät muuttumattomina, BKT:hen vaikuttavan FISIMin volatiliteetti olisi 4,5 prosenttia eikä 7,6 prosenttia (menetelmällä 1 saatu käypähintainen tulos). Joka tapauksessa on otettava huomioon, että myös volatiliteetti-indeksin tulos riippuu maiden rahoitustoiminnan rakenteesta.

EU:n keskimääräinen kantojen volatiliteetti on melko pieni, mikä tarkoittaa melko vakaata kiinteähintaista FISIMiä.

5.5.5 Kiinteähintainen FISIM

Kiinteähintaisen FISIMin muuttuminen on sidoksissa laskelman kahden komponentin muutoksiin: volyymikomponentin (deflatoitujen laina- ja talletuskantojen muutokset) ja hintakomponentin (lainan korkojen ja viitekoron välisen eron muutokset sekä viitekoron ja talletuskorkojen välisen eron muutokset).

FISIM-asetus sisältää kaavan kiinteähintaisen FISIMin kohdentamiseksi. Kaava voidaan esittää yksinkertaistetusti seuraavasti:

Institutionaaliselle sektorille myönnettyjen lainojen FISIM vuoden 1995 kiinteisiin hintoihin

=

Lainakanta vuoden 1995 kiinteisiin hintoihin $\times$ perusvuoden (1995) FISIM-marginaali

Samaa kaavaa voidaan soveltaa myös talletuksiin.

Useimmat jäsenvaltiot ovat valinneet hintaindeksiksi kotimaisen loppukysynnän epäsuoran hintadeflaattorin.

Kaavasta käy selkeästi ilmi, että kiinteähintainen FISIM sisältää ainoastaan laina- ja talletuskantojen muuttumisen yleisellä hintaindeksillä deflatoituna.

Kuten jo edellisessä kohdassa esitettiin, volyymikomponentista johtuva FISIMin volatiliteetti on keskimäärin melko pieni. Tämä päätelmä on tehtävissä myös kiinteähintaisen FISIMin analyysin ja etenkin sellaisen analyysin perusteella, jossa tarkastellaan FISIMin kohdentamisen vaikutuksia kiinteähintaisen BKT:n kasvuun.

Jäsenvaltioiden toimittamien kiinteähintaisten FISIM-laskelmien perusteella on laskettu FISIMin BKT:hen kohdistuvien vaikutusten painotettu keskimääräinen volatiliteetti, ja tulokseksi on saatu 4,4 prosenttia.

Kotitalouksien loppukulutusta vastaava kiinteähintaisten FISIMin keskimääräinen volatiliteetti on pieni (3,0 prosenttia). Sama pätee julkisyhteisöjen ja kotitalouksia palvelevien voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen loppukulutusta vastaavaan kiinteähintaisten FISIMin keskimääräiseen volatiliteettiin (1,8 prosenttia). Viennin ja tuonnin suurempi volatiliteetti selittää kuitenkin saatua kokonaistulosta (4,4 prosenttia) ja tarkoittaa sitä, että kiinteähintainen BKTL on vakaampi kuin kiinteähintainen BKT.

Näistä laskemista on pääteltävissä, että kiinteähintaisten FISIMin keskimääräinen volatiliteetti (4,4 prosenttia) ja FISIMin osuus BKT:n kokonaismäärästä (1,3 prosenttia) ovat liian pieniä vaikuttaakseen merkittävän häiritsevästi kiinteähintaisten BKT:n kasvulukuihin.

6. FISIMIN KOHDENTAMISMENETELMÄN VALINTA

Asetuksessa esitetään kuutta kokeilumenetelmää (ks. kohta 3) viitekoron valitsemiseksi. Kokeilujaksolla jäsenvaltioita vaadittiin vertaamaan FISIMin kohdentamisen tuloksia käyttämällä sisäistä viitekorkoa, joka on laskettu näillä kuudella eri menetelmällä.

Mikä on paras menetelmä FISIMin kohdentamiseksi?

Menetelmä 3, jossa käytetään kahta viitekorkoa (toinen pitkän ajan, toinen lyhyen ajan taloustoimille), on vaikea panna täytäntöön. Käsitteelliseltä kannalta menetelmän heikkoutena on, että se eliminoi aina täsmäytyksestä (*matching*) saatavat edut, kun rahoituksen välittäjät käyttävät lyhyen ajan talletuksia erääntymisajoiltaan pitempien lainojen rahoittamiseen. Tämä menetelmä olisi jätettävä huomiotta.

Menetelmät 4 (4a, 4b ja 4c) perustuvat keskimääräisten antolainaus- ja talletuskorkojen keskiarvoon sovellettuna kotimaisiin institutionaalisiin sektoreihin. Koska viitekorko määritellään keskiarvoksi, sen oletetaan antavan vakaampia tuloksia, koska tällöin vältetään tilanne, jossa viitekorko on yhtenä vuonna lähellä antolainauskorkoja ja seuraavana vuonna lähellä talletuskorkoja.

Volatiliteetin laskennassa on kuitenkin tullut ilmi, että menetelmien 4 volatiliteetti on merkittävästi pienempi kuin menetelmien 1 ja 2 volatiliteetti. Tämän vuoksi suositetaan kahta viimeksi mainittua menetelmää, koska ne antavat paremman kuvan otto- tai antolainaukseen liittyvän rahan hinnasta ilman palvelumaksuja tai riskin osuutta, mikä on menetelmällisesti hyvän viitekoron määritelmä.

Siksi on tehtävä valinta menetelmien 1 ja 2 välillä.

Menetelmä 1 perustuu pankkienväliseen korkoon.

Menetelmä 2 perustuu pankkienväliseen korkoon, mutta se sisältää myös joukkovelkakirjojen korot, jotta sitä voidaan soveltaa hyvin eripituisiin erääntymisaikoihin.

Molemmissa menetelmissä viitekoron voidaan katsoa olevan ilman palvelumaksuja ja riskin osuutta, ja molemmat antavat melko vakaita tuloksia. Molemmat menetelmät täyttävät jäsenvaltioiden ensisijaisiksi asettamat vaatimukset. Jäsenvaltiot ovat tuoneet esille kaksi kriteeriä asiaankuuluvan viitekoron tunnistamiseksi: viitekoron on oltava melko lähellä "pelkän koron" käsitettä, ja sen on annettava luotettavimmat tulokset saatavilla olevien tietojen perusteella.

Kokeilujaksolla menetelmällä 2 saatiin yleensä korkeampi viitekorko kuin menetelmällä 1, koska pitkän ajan korot olivat korkeampia kuin pankkienväliset korot. Menetelmien välinen ero ei kuitenkaan ollut merkittävä.

Eurostat suosittelee menetelmän 1 käyttöä. Menetelmä perustuu pankkienväliseen korkoon, joka on yksinkertaisin laskea ja kansantalouden tilinpidon käyttäjien kannalta helpoimmin ymmärrettävä. Menetelmän 1 valinta on kaikilta osin vuoden 1993 kansantalouden tilinpitojärjestelmän (SNA) mukainen. Sen kohdassa 6.128 suositellaan, että pankkienvälinen korko edustaisi pelkästään varojen lainaamisen kustannuksia – eli määrää, josta riskipreemio on poistettu mahdollisimman suurelta osin ja johon ei sisälly välityspalveluja.

Kokeilussa tällä menetelmällä saatiin melko vakaita ja samankaltaisia tuloksia eri jäsenvaltioissa siitäkin huolimatta, että kaikissa menetelmissä esiintyi joitakin tietoihin liittyviä ongelmia.

7. PÄÄTELMÄ

Neuvoston asetuksessa (EY) N:o 448/98 on määritelty erilaisia menetelmiä FISIMin kohdentamiseksi kansantalouden tilinpidossa ja säädetty kokeilujaksosta näiden menetelmien testaamiseksi.

Jäsenvaltiot ovat tehneet testejä FISIMin kohdentamiseksi jaksolla 1995–2001.

Komissio katsoo kokeilujakson tulosten olevan myönteisiä. Asetuksen (EY) N:o 448/98 mukaisesti komissio aikoo näin ollen antaa ennen vuoden 2002 loppua komission asetuksen FISIMin kohdentamiseksi kansantalouden tilinpidossa käyttäen menetelmää 1.

Komission asetusluonnoksen mukaan jäsenvaltioiden olisi kohdennettava FISIM kansantalouden tilinpidossa kalenterivuodesta 2005 alkaen.

Komissio neuvottelee jäsenvaltioiden kanssa mahdollisesta jaksosta, jolta voitaisiin tehdä taannehtivia laskelmia. FISIMiä käsittelevässä erityisryhmässä jatketaan neuvotteluja FISIMin kohdentamisesta aluetilinpidossa ja neljännesvuosittaisessa tilinpidossa.

Komissio suosittelee, että sekaannusten välttämiseksi uusia lukuja olisi käytettävä talousarvioon liittyviin tarkoituksiin, koska BKTL on kaikkien jäsenvaltioiden osalta noin yhden prosentin verran suurempi. Asetuksen (EY) N:o 448/98 mukaisesti FISIMin kohdentamista ei kuitenkaan oteta huomioon Euroopan unionin talousarvossa ja omissa varoissa, jollei neuvosto tee asiasta päätöstä yksimielisesti komission ehdotuksesta.